

EN RAPPORT FRÅN ENHETEN FÖR INTERNATIONELLA FRÅGOR

Facklig solidaritet med Ukraina: Kampen fortsätter

© Landsorganisationen i Sverige 2026

Omslagsfoto: wachiwit / Adobe Store

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2026

ISBN 978-91-566-3832-9

LO 26.10 500

Innehåll

Förord	5
Inledning	7
1. Fackföreningsrörelsen i Ukraina	9
2. Krigets påverkan på den sociala dialogen	11
3. Ukrainas inträde i EU	13
4. Mångårig solidaritet	15
5. Efter invasionen: Slava Ukraini!	17
6. Fackklubb skänkte hela klubbkassan	21
7. Vad kan du göra för att hjälpa till?	23

Förord

Lite mer än fyra år har passerat sedan Ryssland gick in i Ukraina och vände upp och ner på tillvaron för miljontals människor. Tolv år sedan Krimhalvön ockuperades. Sedan dess har mycket gjorts för att försöka att stödja och hjälpa de människor som lever i krigets skugga varje dag. I Sverige har fackförbund och medlemmar arbetat hårt för att kunna hjälpa till på olika sätt. Det har varit allt från att hjälpa till att packa ner mat och andra nödvändigheter som har skickats vidare, till att gå på manifestationer och skänka pengar till olika organisationer som är på plats.

Och det är just detta som är en av kärnorna i vår rörelse, den fackliga solidariteten. Att finnas där och hjälpa på de sätt vi kan är en självklarhet, och det visar den svenska fackföreningsrörelsen på flera sätt varje dag. Trots att kriget fortsätter, finns kämpaglöden kvar och vi hittar nya sätt att hjälpa till och bidra till att landets invånare och föreningar ska kunna fortsätta kämpa mot denna fruktansvärda orättvisa.

I en tid där onda krafter kämpar emot på flera fronter är det viktigare än någonsin att vi fortsätter framåt och står upp för ett demokratiskt samhälle över hela världen. Det är precis vad vi gör. Genom ett starkt internationellt fackligt samarbete kan vi gå samman i kampen och finna kraft i att ingen är ensam. I det finns en kraft och styrka, och tillsammans kan vi skapa förändringar och stå upp för våra värderingar om demokrati, rättvisa och fred.

När tiden går kan det vara lätt att tappa kraft, men varje aktion räknas. Alla kan göra något för att hjälpa till, om det är att skänka en slant till en insamling eller engagera dig. Det behöver inte vara svårt! Tillsammans är vi starkare än vi tror, glöm inte det.

Inledning

Den internationella fackföreningsrörelsens solidaritet med Ukraina har en lång historia. Världsfacket ITUC, där LO är medlem, har ända sedan landets självständighet 1991 stött ukrainska fria och demokratiska fackföreningar. I Sverige har LO och LO-förbunden lika länge stött våra fackliga kamrater i Ukraina, både direkt och indirekt via den gemensamma organisationen för internationellt fackligt utvecklingssamarbete, Union to union. Stödet har varit långsiktigt och handlat om organisering, mobilisering, utbildning och rekrytering av medlemmar.

Sedan Ryssland inledde sitt angreppskrig har det fackliga solidaritetsarbetet snabbt förändrats. Nu handlar det om att rädda våra kamraters frihet och liv. Vi ger akut humanitärt stöd och hjälp till de medlemmar som tvingas att fly med sina familjer eller på andra sätt drabbas av kriget. Men det är samtidigt viktigt att fortsätta med stöd. Vi står hela tiden i nära kontakt med våra ukrainska systerorganisationer.

Kriget har fått stora konsekvenser för landet, både ekonomiskt och socialt vilket även påverkat fackföreningsrörelsen. Fyra år efter Rysslands invasion finns det flera exempel på hur kriget som har påverkat fackföreningars arbete i landet, men det finns även en annan viktig aspekt som har kommit att ha en allt större betydelse, vilket är inträdesprocessen i EU.

Fyra år efter Rysslands invasion finns det flera exempel på hur fackföreningsrörelsen har påverkats, och det har skett fler apolitiska förändringar som har påverkat fackföreningsrörelsen.

Detta är en uppdaterad version av rapporten om den fackliga solidariteten, vad som har hänt med fackföreningsrörelsen och påverkat den, och vad LO och de svenska fackföreningarna gör för att stötta våra fackliga kamraters organisationer för att det fredliga fackliga arbetet ska kunna återuppbas den dagen kriget tar slut.

ituc-csi.org

Ukraine: unions' humanitarian action - International Trade Union Confederation

ITUC CSI IGB

INTERNATIONAL TRADE UNION CONFEDERATION

MENU

LOG IN

DOCUMENTS • NEWS

Ukraine: unions' humanitarian action

Since the ITUC launched its [emergency fundraising appeal](#) to help Ukraine's workers and their families, there has been an overwhelming response.

27-04-2022 Russian Federation Ukraine Peace

The funds are being used by the ITUC's member organisations in Ukraine to help people in desperate need, and trade unions in neighbouring countries are supporting the increasing number of refugees.

In Ukraine, support from the ITUC fund is allowing the **Federatsiya Profesiynykh Spilok Ukrainy (FPU)** and the **Konfederatsiya Vii'nykh Profspilok Ukrainy (KVPU)** to keep buildings open and heated and to assist people escaping the terror and destruction of Putin's war.

This shelter and basic humanitarian aid has already been given to hundreds of thousands of people.

To support this, the **Blocul National Sindical (BNS), Romania**, has been able to send life-saving supplies into Ukraine, such as water, canned food, bedding and medications. In the first month they sent

f

t

e

SHARES

1. Fackföreningsrörelsen i Ukraina

Ukrainas grundlag ger alla rätt att bilda fackföreningar och att organisera sig fackligt. De två största centralorganisationerna i Ukraina är Federations of Trade Unions of Ukraine (FPU) med drygt 2,5 miljoner medlemmar och Confederation of the Free Trade Unions of Ukraine (KVPU) med ca 150 000 medlemmar. Båda organisationerna tillhör Världsfacket, ITUC, där också LO, TCO och Saco är medlemmar. Det exakta medlemsantalet kan i dag vara svårt att veta då kriget blir ett hinder, men att antalet medlemmar har minskat drastiskt de senaste åren är det inga tvivel om.

Fackföreningsrörelsen i Ukraina står inför flera utmaningar. Likt många andra fackföreningar i världen har de exempelvis utmaningar med ett sjunkande medlemsantal, och även en minskat socialt förtroende bland befolkningen.

Dessutom har även flera nya fackföreningar bildats de senaste åren med anledning av kriget. Dessa fackföreningar riktar sig till att organisera arbetare inom de yrkesgrupper som växt i takt med kriget, och trenden tros hålla i sig beroende på hur de etablerade fackföreningarna möter de förändringar som har skett på arbetsmarknaden de senaste åren (Union to Union, 2026)

2. Krigets påverkan på den sociala dialogen

I krigstider är det inte ovanligt att undantagstillstånd råder för att kunna hantera situationen och ta snabba beslut. Efter invasionen blev detta verklighet i Ukraina vilket har lett till flera förändringar i Ukrainas arbetslagar som har påverkat fackföreningsrörelsen.

I mars 2022 antog det ukrainska parlamentet ett antal nya lagar och lagförändringar som bland annat innebar betydande restriktioner på arbetstagares rättigheter.

Förändringarna presenterades som ett nödvändigt åtagande med hänsyn till kriget vilket alla partier ställde sig bakom. Dessa lagändringar har bland annat inneburit begränsningar av politiska och medborgliga rättigheter, ny lagstiftning som tillåter arbetskontrakt utan timmar, undantag från övertramp från kollektivavtal, försenad utbetalning av löner och större möjligheter att avsluta anställningskontrakt (Union to Union 2026).

I juni 2022 skedde en lagförändring rörande små- och medelstora företag som presenterades för första gången under 2019. Lagarna skulle göra det enklare för dessa företag att kunna göra undantag från arbetsrättslagstiftningar och kollektivavtal gällande bland annat anställningar och uppsägningar genom att minska fackföreningars frihet och dess garantier. Detta skulle innefatta de företag som hade mindre än 250 anställda, vilket motsvarar en majoritet av företagen i Ukraina.

Redan när lagförslagen presenterades för första gången möttes lagförslaget av stor kritik och påstods strida mot arbetstagares fundamentala rättigheter i både ILOs konventioner som Ukraina har ratificerat, bestämmelserna i den europeiska sociala stadgan och de skyldigheter som följer av associeringsavtalet och frihandelsavtalet med EU.

Efter tillrättavisningar från både nationella och internationella röster drogs förslaget tillbaka 2020, men tidigt 2021 presenterades en ny rad lagförslag under annat namn men med samma innebörd. Ännu en gång höjdes

internationella röster från bland annat ITUC, ETUC och Global unions som genom egen expertis menade att förslagen stred emot flera internationella normer. En annan kritik som lyftes gällde de restriktioner som fortfarande var på plats efter Covid-19, som innebar restriktioner för allmänna protester och möjligheten till en offentlig diskussion. Efter Rysslands invasion förväntades processen pausas, men på grund av undantagstillståndet kunde regeringen slutligen anta lagförslagen i juli 2022 trots kritiken.

Både nationella och internationella fackliga organisationer menar att man använt bestämmelserna under krigstid där det funnits märkvärda begränsningar för allmänhetens insyn i processen, där den sociala dialogen inte fick ta plats, och i en tid när kollektiv mobilisering och aktioner var förbjudna. Även om lagen är begränsad till krigets längd finns det en oro att konsekvenserna kommer ha en bestående påverkan på kollektivavtalens styrka. På samma gång har lagar som exempelvis rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och arbetsmiljö involverat både ILO och EU, vilket tyder på en valbarhet när det kommer till konsultationen, där fackföreningar inte inkluderas.

Lagen om små- och medelstora företag är bara ett exempel på hur regeringen använt kriget som ett sätt att kringgå den sociala dialogen. I januari 2024 presenterades även lagförslagen Labour Code, innehållande 264 punkter med förslag på förändringar inom arbetsmarknaden – exempelvis att kunna säga upp fackliga anställda och att ändra processer som tidigare krävt fackets medgivande till att endast behöva informera fackföreningar vid vissa ändringar (Union to Union 2026). Ytterligare exempel på lagstiftning som skett under kriget är statens rätt att frånta fackföreningar fastigheter och tillgångar, andra lagförslag inom arbetsrättsliga frågor samt andra rättsliga processer mot fackliga ledare.

3. Ukrainas inträde i EU

Ukrainas arbetsmarknadslagar har genomgått stora förändringar under krigsåren som har försvagat fackföreningsrörelsen, arbetares rättigheter och kollektivavtalen. Samtidigt sker en annan process i landet, inträdandet i EU. Ukraina fick officiellt kandidatstatus i mars 2022 efter invasionen, och innan dess krävs bland annat flera reformer för att landet ska anpassa sin lagstiftning till EUs regelverk. Då EUs regler främjar arbetares rättigheter, jämställdhet, god arbetsmiljö och icke-diskriminering kräver detta anpassningar. Den sociala dialogen är en del av EUs lagstiftningsprocesser, och arbetsnormer har deklarerats som en del av processen i viss mån, men någon seriös uppföljning av genomförande och åtgärder saknas (Union to Union 2026). Risken blir att de sociala rättigheterna och dialogen överses och att arbetares rättigheter försvagas i processen.

Samtidigt som landet tar steg framåt i processen, gör även fackföreningsrörelsen det genom sina medlemskap i flera internationella fackliga organisationer och nätverk. Detta ger goda förutsättningar för de ukrainska fackföreningarna att kunna ta del av den formella processen. På samma gång finns en oro att de senaste årens försvagningar av den sociala dialogen i landet kommer leda till att fackföreningsrörelsen inte involveras i den grad de bör.

Illustration: Roman / Adobe Store

4. Mångårig solidaritet

LO och fackförbunden har på olika sätt arbetat med långsiktiga och demokratifrämjande insatser i Ukraina, bland annat via samarbetsprojekt genom Union to Union. Under perioden 2026 till 2028 driver LO och fackförbunden fem projekt i landet.

Ett av projekten är med Federation of Trade Unions in Ukraine (FPU). Projektet går ut på att stärka organisationen och dess medlemsorganisationer för att förbättra arbetsvillkoren på olika sätt. I projektet ingår LO, TCO, Saco, Vision, Kommunal, Vårdförbundet och Unionen tillsammans med flera olika fackförbund i Ukraina.

Ett annat projekt är tillsammans med The Confederation of Free Trade unions of Ukraine (KVPU). Projektet syftar till att integrera europeiska standarder av sociala- och arbetares rättigheter, samt att skydda arbetares rättigheter i Ukraina. I projektet ingår LO, TCO, Saco, Akademikerförbundet SSR och Vårdförbundet.

Tillsammans med State Workers of Ukraine (SEUU) har förbundet ST ett projekt som ska stärka arbetet med den sociala dialogen och stärka organisationens kapacitet.

Centralorganisationen Profbud har även ett projekt med Byggnads, Unionen, GS-facket, Seko och Elektrikerna som fokuserar på bättre arbetsvillkor och stärka arbetares färdigheter inom byggsektorn.

Tillsammans med Central European Organising Center (COZZ) som är en organisation skapad av Global UNI så har de svenska fackförbunden Unionen, IF Metall, Seko, Transport, Pappers, HRF, Livs och Kommunal projekt som sträcker sig över flera sektorer.

Läkemedel via Palmecentret till ukrainska sjukhus.

Foto: Ivana Khrapko

5. Efter invasionen: Slava Ukraini!

Slava Ukraini – kämpa Ukraina – är det budskap som hörts både i Ukraina och över hela världen sedan Putin inledde det ryska anfallskriget den 24 februari 2022. Det är också vad som driver den fackliga solidariteten sedan dess. LOs styrelse beslutade direkt efter invasionen att som en första början skänka 250 000 kronor till Palmecentrets Ukrainainsamling. Vid kongressen 2024 beslutades det att skänka 736 200 kronor till Ukraina. Dessutom har förbund över hela Sverige, avdelningar och klubbar sedan dess ägnat sig åt praktisk solidaritet med sina fackliga kamrater i Ukraina. Här är några exempel:

Fastighets har genom en insamling skänkt 52 000 till Palmecentrets solidaritetsarbete. Pengarna går till mediciner och mat för de som evakuerar civila undan kriget.

Transport har gett stöd till hamnarbetarna i Maritime and Transport Workers of Ukraine och deras familjer. Förbundet har också satt av en krona per medlem till Röda Korsets och Läkare utan gränsers arbete i Ukraina.

Livs har skänkt 25 000 kronor till UNHCRs verksamhet för ukrainska flyktingar. Utöver det har Livs beslutat att skänka fyra kronor per medlem som fördelas mellan IULs solidaritetskonto för Ukraina och UNHCR.

Kommunal har beslutat om ekonomiskt stöd till tre organisationer; UNHCR för omedelbart humanitärt bistånd, Palmecentrets solidaritetsfond för humanitärt bistånd till närstående organisationers verksamheter i Ukraina och stöd till ITUCs insatser för de fackliga organisationer som fortsätter att verka inne i Ukraina och till framtida återuppbyggnad av fackföreningar.

Kommunal har dessutom via det ukrainska fackliga nätverket Trade Union Lifeline gett stöd i form av hygienartiklar till kvinnor; bindor, tamponger,

trosskydd, våtservetter samt till blöjor och barnmat. I stödet ingår också produkter såsom bandage, sterila kompresser och plåster liksom pengar för att täcka transportkostnaderna.

Handels har bidragit med en krona per medlem till UNHCRs Ukrainafond och Palmecentrets insamling. Handels har även stöttat det regionala fackliga organiseringscentret COZZ som arbetat med mottagandet av ukrainska flyktingar i Polen. De har fått, förutom humanitär hjälp, information om arbetsmöjligheter, rättigheter och anställningsregler i Polen.

Seko har bidragit med 50 000 till Palmecentrets Ukrainainsamling. Efter krigsutbrottet tog förbundet dessutom genast kontakt med det ukrainska järnvägsarbetareförbundet om vilket stöd de nu behövde. Svaret som kom var sängar och mediciner. Sängar beställdes i Polen och levererades och togs via tåg in i Ukraina. ETF och de polska facken skötte hanteringen på den polska sidan och ukrainska fack tog över på andra sidan gränsen. Seko sjöfolk har också bidragit till den fond för ukrainska sjömän som ITF har. Fonden har bland annat ordnat bussar från Odessa för sjömansfamiljer som velat lämna Ukraina. På Sekos senaste kongress gjordes även ett uttalande om Ukraina och där ordföranden var på plats.

Elektrikerna har tillsammans med **Byggnads** en gemensam och nystartad insamling för Ukraina. De insamlade medlen går till humanitärt stöd som kläder, filtar och mat samt hjälp för att hitta boende under och efter krigets härjningar. Båda förbunden stödjer också det ukrainska byggfacket PROF-BUD genom sina respektive solidaritetsfonder. Både Elektrikerna och Byggnads håller löpande kontakt med PROFBUD kring det aktuella läget och eventuella behov. De svenska bygg- och träfacken för också en diskussion om hur man kan stödja en framtida återuppbyggnad av det ukrainska byggfacket.

GS-facket har skickat en krona per medlem till det globala facket GWIs stöd till Ukraina. GS har också flera lokala klubbar som samlat in och bidragit med pengar, en enskild klubb samlade in 140 000 kronor.

Pappers har skänkt två kronor per medlem till Palmecentrets Ukrainainsamling och delar aktivt i LOs solidaritetsarbete.

Musikerna agerade tidigt mot Spotify och krävde att företaget anslöt sig till västvärldens sanktioner mot Ryssland för att stötta Ukraina. Förbundets ordförande Jan Granvik menade att det är obegripligt om ett så stort företag som Spotify inte ansluter sig till sanktionerna.

IF Metall har skänkt en kvarts miljon kronor till Palmecentrets insamling för Ukraina och 25 000 euro till det globala facket IndustriAll Global Unions insamling till den ukrainska fackföreningsrörelsen. IF Metalls klubbar och avdelningar är också mycket aktiva i solidaritetsarbetet för Ukraina. Här följer några av många exempel:

Palmecentrets Ukrainainsamling har hittills fått sammanlagt över en halv miljon kronor från IF Metalls Verkstadsklubb Luleåverken, Verkstadsklubben på Scania i Södertälje, IF Metall Stockholms län, IF Metall Norrbotten, IF Metall Gävleborg, IF Metall Dalarna, IF Metall Halland, IF Metall Höglandet, IF Metall Dackebygden, IF Metall Bohuslän-Dal och IF Metall Värmland.

Till UNHCR och Röda Korset har hittills över 300 000 kronor kommit in från IF Metalls Verkstadsklubb på Gestamp Hardtech i Luleå, Klubben vid Pre-emraffinaderiet i Lysekil, Volvo Verkstadsklubb i Skövde, Volvo Car koncernfack och Volvo verkstadsklubb i Umeå.

IF Metall Norra Västerbotten köpte 100 biljetter till en Ukrainagala i Skellefteå Folkets Park. Biljetterna lottades sedan ut bland medlemmarna.

Järnbruksklubben på SSAB i Oxelösund beslutade under ett medlemsmöte att skänka 500 000 kronor till UNHCR och lika mycket till Unicef.

GS-medlemmarna på Västkoststugan i Mjölback tömde sin klubbkassa för Ukraina.

Foto: Mattias Redman

6. Fackklubb skänkte hela klubbkassan

En av många lokala fackklubbar som har engagerat sig för Ukraina är GS-klubben på företaget Väst kuststugan i Mjölback, en träindustri med 50 anställda. När klubbens styrelse föreslog att 20 000 kronor skulle skänkas till Ukraina höll inte medlemmarna med. De tyckte det var för lite.

– Efter att vi från styrelsen presenterat förslaget tyckte medlemmar att vi skulle skänka hela klubbkassan på 35 000 kronor i stället. De var helt överens om att de som nu flyr från kriget i Ukraina behöver pengarna mer än vi, säger klubbens ordförande Johan Harrysson till GS-fackets hemsida.

Han fortsätter:

– Vi uppmanar flera klubbar att göra liknande. Slava Ukraini!

Oscar Ernerot, generalsekreterare för Olof Palmes Internationella Center, talar vid solidaritetsmanifestation för Ukraina.

Foto: Nordic Ukraine Forum

7. Vad kan du göra för att hjälpa till?

Så här kan du stödja Ukraina:

Det är viktigt att visa att vi är många som står upp för internationell solidaritet. Delta i de demonstrationer och manifestationer som genomförs. Diskutera med dina arbetskamrater. Ta upp frågan om stöd till Ukraina i din klubb eller avdelning.

Du kan också swisha ett bidrag till de solidaritetsfonder som finns:

Olof Palmes Internationella Center:

123 240 60 72

Byggnads och Elektrikernas gemensamma insamling:

123 658 26 47

Vi samlar Sveriges arbetare

Ibland är det som om tiden stannar upp och det händer saker som får annat att blekna. Så var det nog för många den 24 februari 2022, när Ryssland inledde sitt brutala angreppskrig mot Ukraina.

LO och LO-förbunden har länge stött våra fackliga kamrater i Ukraina. Vi fortsätter givetvis göra det nu, när de måste kämpa för sin frihet och sina liv. Men vi gör det inte bara i ord utan också i handling. I den här skriften berättar vi mer om vad vi gör och har gjort. Och om vad du och dina arbetskamrater kan göra själva.

För den internationella solidariteten är lika gammal som fackföreningsrörelsen själv. Och den är en kraft som Putin och andra förtryckare i längden aldrig kan besegra.

Oktober 2026

ISBN 978-91-566-3832-9

www.lo.se

